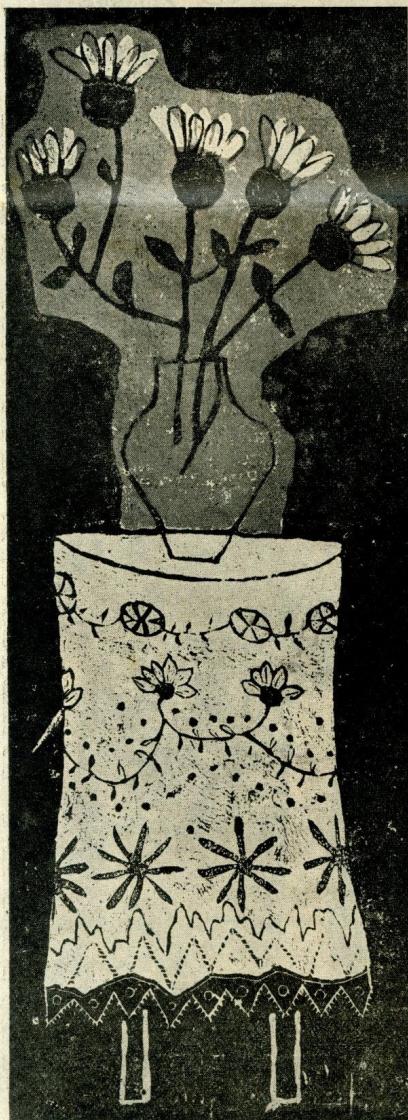

KLJUČ LJUBAVI

Z veket tvojih ključeva u mojoj krvi
U ponoć otvaraš kapije mene
nestaloj u gradu bez sna
U ponoć kazaljkama mog tela
označavam vreme tvojih pijančenja
Kamenujem drugo sebe koje te
uzaludno čeka u svakoj ključaonici
Već hiljadu puta obesila sam se o luster
i hiljadu puta udavila u reci preko puta
sekirom sam prezela grkljan
sakrila svaki trag života
naredila stolicama da ne prime
teret tvog tela
čašama da te ne napoje
i otišla u smrt
Ali ti uvek dolaziš sa pravim znacima života
skineš me sa lustera
izvadiš me iz reke
kroz moj grkljan puštaš reči da struje
hiljadu smislova nadješ u smehu
kroz zube propuštaš populike da procvate
i zbumuješ me
golotinjom života

Iz ciklusa „Umorna ljubav“

A. OPREŠNIK

CVEĆE

Ekstaza

Rastka Petrovića

PETAR MILOSAVLJEVIĆ

U traganju za izrazom potreban
je podvig celokupnog bića

Vinaver

Pronadju u pesniku smrt Rastko Petrović je u mnogo isčeza u njoj, gubio ništa nije nemoguće ako je gome pojednostavio odnos se u nedahnutom otelovljaju- čoveka i univerzuma. On ga vanju jedne u pravom sadržajno prenosi u ekspre- sionističku viziju, jednako je za njega, u tim prvim pesnik na bilo koji način opkupiran transvremenskim godinama, pretstavlja sko- doživljavanjem čoveka. Nje- gov svet je opterećen im- timnim doživljajem: psihofiziološka i življavanja nad materijom koja, po svojoj delikatnosti, treba da izgara njegovom unutrašnjom vat- rom, balast nagonskog po- pojavanja sa najboljim na- merama, iako se one potpu- no dosledno tretiraju, čak i uime opštih obaveza, ipak je nesumnjivo da im se uz- vot i van okvira poetskih gredno, nehotice, iz neke koncepcija, i što je taj ži- vot razotkrivalo bez naknad- nih intencija, sem ako se nisu bili ni mogli da budu. Rastko Petrović nije bio ni fašista, ni izdajnik, a umro je u emigraciji, izgubio se u tudjem svetu, propao val- da ni sam ne znajući zbog čega. I kao diplomatski či- novnik bio je „analafabeta u oblasti politike“, kako kaže Marko Ristić, koji ga je, ustalom, po nekom svom merilu, sahranio uz Crnja- skog i Eliara. Njegova sud- bina je dirljiva i bez toga, ona nas pobudjuje na raz- ličite pretpostavke ali nas zažalimo što je sve bilo ta- ko, nego da ga sudimo. Zašto bi on, prema tome, stvo vremenskih i prostor- bih mrtv pesnik, i zašto se njegova smrt beleži u vano jezikom koji sponta- no miri u sebi destruktivne Crnjaškovu?

Drugačije nego njegova i stvaralačke nagone, koji generacija, on je imao da ih, dakle, objedinjuje u po- doživi svoje doba i da u njenom pretstavi izdvojeni književni pojam, ne toliko — činilo je njegovu umet- po novitetima senzibilne i ničku istinu nadahnutom, odviše slobodne kreativ- životom, i u prvi mah, po ši- nosti, koliko po svojim za- rastajući u grčevitom osjećaju, i na svoje nimalo poremeće- nje egzistencije, objektivno, prirodno, kao čovek i pes- nik, kao čovek koji je rat preživeo i nadživeo, ali nad- sobom i probdeo nad senka- rastao ga i ostavio ga za- ma koje ga prate i čekaju, sobom, sklonio ga i preču- mora da obuzme svojim ne- mirom čitavu hijerarhiju ob- zira. Zato on, u „plazmi do- sade“, znači prokrenutu ma- su, gibanjs mesa radi inten- zivnijeg otkupljenja svog bogat i nerazumljiv, pone- trajanja, radi gibanja, radi kad plotski svesadržajan, no probudjeno svesti. Ili u dru- ipak čulan, nadasve čulan, gom vidu, taj mentalni pokret možda i zato opterećen si- trebalo bi da zauzme mesto postavljenog cilja, izabrani, unutrašnje teskobe. I on je lični, nedvosmisleno pri- svojeni kutak.

ili ga sa druge strane, opuš- ta pojačanom lirsom raz- otkrivanju:

„Ako te ljubim pod vrat
šapnuću
I levetu: ko ti reče
mor dolamu!
Mor dolamu, crna hata,
besna svata, ak Koštanu,
Mnogočisna, mnogolepa,
mnogocvetna, okupano,
Okupano. Oh prokleta!
Ta ključevi violinski
u jetri mi kote se,
ko bakkile Kohove:
Hanibale, Karavadjao, lopove,
hajdmo mili da slavimo
kanibalike“

Sadržan u principima i konvencijama toliko bitnim i toliko tipičnim za život, po- redak pojmove, u pravljivanju čovekove prirode, pre- staje da se orientiše prema bilo kojoj šematskoj prizmi: — u neumitnoj izmeni pozicija i stvari, u neodređeno- nom oticanju i skonč- vanju draži, on se utapa u celishodno izlivanje čita- ve unutrašnje dramatične kvalite- te jezičkog izraza. Zato se možda uvek u Rastku video više nerv nego misao, više jedan muževno inspirisani libido, nego prava poetska introspekcija. Međutim, ne- osporno je da u tom spisu izbjiga jedan setan, zamišljen prizvuk, koji u isto vreme ranjava i isceljuje prvobitni nespazam sa zahtevima svoje ploti: